

Aan de Gouverneur van Aruba
Plaza Eman 3
ALHIER

Staten van Aruba
Kittinasiaar 2024-2025-1031
Bijlage: B

Uw kenmerk:

Onderwerp: ontwerp-Landsverordening tot wijziging van de Landsbegroting 2025

Ons kenmerk: *smrw/548/25*

Oranjestad, 20 JUN 2025

Ik heb de eer u hierbij mede namens mijn ambtgenoten aan te bieden het advies van de Raad van Advies van 11 juni 2025, nr. RvA 80-25, inzake het bovenvermelde ontwerp. De Raad kan zich met de doelstelling en de inhoud ervan verenigen en geeft u in overweging het aan de Staten aan te bieden, nadat met zijn advies rekening is gehouden. Op het advies wordt hieronder ingegaan.

Vooropgesteld zij dat ondanks de voorgestelde wijzigingen het Land ruim blijft voldoen aan een financieringssaldo van +1.0% van het bbp op het niveau van de collectieve sector, zoals de Landsverordening Aruba financieel toezicht dat voorschrijft. Het kabinet AVP-FUTURO wil bij de start van de kabinetsperiode de begrotingsdiscipline met bijbehorende deadlines strikt handhaven. Vandaar dat een Voorjaarsnota en de daarbij horende ontwerp eerste suppletoire begroting van 2025 tijdig is uitgebracht.

Daarnaast wenst het kabinet eventuele technische hiaten in de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft) en diens uitvoering te dichten. Niet alleen voldoet het onderhavige ontwerp aan de wettelijk voorgeschreven financieringssaldo, doch zijn ook de technische afstemmingen afgerond met de entiteiten van de collectieve sector (met name de sociale fondsen) en de Departamento di Recurso Humano om zodoende voortaan de overschotten bij de collectieve sector in te zetten voor schuldreductie van Aruba, en om duidelijk zicht te hebben op de mate dat voldaan wordt aan de personeelslastennorm¹ conform de definitie

¹ De personeelslasten totaal van de payroll van Land Aruba, VUT-uitkeringsgerechtigden, Dienst Publieke Scholen, Dienst Openbare Werken, Stichting Educacion Profesional Basico, Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Aruba, Stichting Voortgezet Onderwijs Aruba, Stichting Katholiek Onderwijs Aruba,

van het Internationaal Monetair Fonds. De resultaten van deze afstemmingen zullen terug te zien zijn in de volgende begrotingsproducten.

1. Algemeen

1.1 t/m 1.2

De Raad maakt inleidende opmerkingen over de juridisch-wetstechnische aard van het onderhavige ontwerp en het toetsingskader dat door de Raad wordt gehanteerd. Ook stelt de Raad kennis te hebben genomen van de Voorjaarsnota 2025, het advies van het College Aruba financieel toezicht (CAft) van 13 mei 2025 (kenmerk Cft 202500042, en het addendum² behorende bij de Voorjaarsnota 2025. Hierin geeft de minister belast met Financiën aan dat hij voornemens is binnen de begrotingsdocumenten van het Land een zwaarder gewicht toe te kennen aan de economische paragraaf. De Raad acht dit een positieve ontwikkeling en is van mening dat – niet alleen gezien de huidige geopolitieke en economische ontwikkelingen - hierdoor het realiteitsgehalte van 's Lands begrotingsdocumenten kan verbeteren en een dieper inzicht wordt gegeven in de stand van het Land en haar financiële ontwikkeling.

Aangezien deze inleidende opmerkingen geen vragen of verdere opmerkingen bevatten, kunnen zij voor kennisgeving worden aangenomen.

1.3

Aan de andere kant betreurt de Raad het dat een aantal andere onderwerpen in een nota van wijziging ten aanzien van dit ontwerp zal worden opgenomen. Het gaat om onder meer het aanwenden van overschotten bij het Uitvoeringsorgaan Algemene Ziektekostenverzekering (AZV) en de Sociale Verzekeringsbank (SVb) voor het afbouwen van de schuld, de renteverhoging per 1 mei 2025 op de Covid-lening (zie ook onderdeel 2.5) en de samenstelling van de collectieve sector.³ Gezien de volledigheid en transparantie had het de voorkeur verdiend om het ontwerp pas ter advisering aan te bieden als deze in de toelichting reeds aangekondigde wijzigingen daarin waren verwerkt en derhalve een voldragen product had kunnen worden aangeboden. Als daarnaast later blijkt dat het om ingrijpende wijzigingen gaat, dan dienen deze bovendien aan de Raad ter advisering te

de Staten van Aruba, de Vaste Colleges van Advies, overbruggingsuitkeringen gewezen ambtsdragers, invallers en oproepkrachten, en dienstverleners.

² Addendum Voorjaarsnota 2025, d.d. 9 mei 2025, kenmerk BMINFPS/F/25/00090.

³ MVT, p. 8-10.

worden voorgelegd, hetgeen de efficiëntie en de voortgang van het begrotingsproces evenmin ten goede komt.

Ter zij opgemerkt dat elk begrotingsproduct een afsluitdatum heeft voor het opnemen van nieuwe informatie en actualisaties. Soms kan het gebeuren dat bij het opstellen van een begrotingsproduct nog geen duidelijkheid bestaat over bepaalde zaken, zoals in dit geval. Deze zullen, waar nodig, gedurende het verdere verloop van het wetgevingsproces worden geadresseerd.

Voor wat betreft het aanwenden van de overschotten bij de AZV en SVb en de renteverhoging op de Covid-lening wordt verwezen naar de beantwoording bij punt 1.6 en punt 2.5 van het advies van de Raad. Aangaande de samenstelling van de collectieve sector kan opgemerkt worden dat momenteel het advies van CBS Aruba op de collectieve sector voor de jaren 2023-2024 wordt doorgenomen en bestudeerd. Daarbij zal binnenkort de nieuwe samenstelling vastleggen en kenbaar maken.

1.4

Onder dit punt wordt opgemerkt dat per 1 mei 2025 de reparatietoeslag voor gepensioneerden met Afl. 250,- per maand is verhoogd.⁴ In tegenstelling tot het bepaalde in artikel 6 van de Landsverordening reparatietoeslag (AB 2010 no. 99) wordt aan iedere AOV- en AWW-gerechtigde een reparatietoeslag uitgekeerd, ongeacht de hoogte van hun overig inkomen.⁵ De regering heeft eerder aangegeven dat de toepassing van een inkomenstoets bij een reparatietoeslag van Afl. 170,- naar verwachting Afl. 10,0 miljoen oplevert.⁶ Gezien de aanzienlijke besparing die gerealiseerd kan worden, adviseerde de Raad om er samen met de SVb, als verantwoordelijke voor het uitvoeren van een inkomenstoets, voor te zorgen dat deze inkomenstoets daadwerkelijk uitgevoerd wordt. Hiermee wordt recht gedaan aan datgene wat in de Landsverordening reparatietoeslag is bepaald en kan een jaarlijkse besparing op de kosten van de reparatietoeslag gerealiseerd worden.⁷ De regering heeft

⁴ <https://antilliaansdagblad.com/nieuws-menu/aruba/31219-hogere-aov-uitkering-aruba>.

⁵ In artikel 6 van de Landsverordening reparatietoeslag is bepaald welke personen recht hebben op een reparatietoeslag. Het betreft personen die (a) uitsluitend een pensioenuitkering ontvangen en (b) personen die een pensioenuitkering ontvangen en die overig inkomen genieten, dat tezamen niet meer bedraagt dan een bepaald bedrag.

⁶ Zie het nader rapport bij het advies van de Raad op de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2024, d.d. 29 augustus 2023, kenmerk SMR-W-443/2023, p. 48.

⁷ Zie het advies van de Raad van 20 maart 2025 inzake het amendement op de ontwerp-

echter besloten om geen inkomenstoets uit te voeren ten aanzien van de verhoging van de reparatietoeslag van Afl. 250,- per 1 mei 2025.⁸ Volgens de toelichting werkt de regering thans aan een integraal koopkrachtverbeteringsplan, waarbij de inkomenstoets wel zal worden toegepast. Gezien de besparingen die met deze toets bewerkstelligd kunnen worden, juicht de Raad het voornemen om deze inkomenstoets toe te gaan passen toe.

De ondergetekende onderkent het belang van een inkomenstoets op basis van concrete onderbouwing en actuele informatie over de koopkrachtontwikkeling van alle gepensioneerden. Indien het integrale koopkrachtverbeteringsplan dat momenteel wordt opgesteld een additionele verhoging van de reparatietoeslag aan gepensioneerden draagt, dan zal een inkomenstoets worden toegepast.

1.5

Daarna constateert de Raad dat de in het ontwerp opgenomen economische prognoses voor het dienstjaar 2025 zijn gebaseerd op de meest recente inzichten van april 2025 van de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (hierna: DEZHI).⁹ De DEZHI verwacht voor 2025 een nominale economische groei van 3,2% en een bbp van Afl. 7.302 miljoen.¹⁰ Ook het Internationaal Monetair Fonds (hierna: IMF) en de Centrale Bank van Aruba (hierna: CBA) verwachten positieve nominale groeicijfers. Het IMF gaat in haar "World Economic Outlook" van april 2025 uit van een nominale economische groei van 3,7% voor Aruba in 2025 met een bijbehorend bbp van Afl. 7.339 miljoen.¹¹ De CBA verwacht voor 2025 een nominale economische groei van 3,8%.¹² Daarnaast is de verwachting dat de Arubaanse economie ook in reële termen gaat groeien: het IMF (2,2%)¹³ en de CBA (2,1%)¹⁴ projecteren in hun meest recente publicaties een positieve reële bbp-ontwikkeling voor 2025. Ook de DEZHI verwacht, uitgaande van de door DEZHI gehanteerde cijfers¹⁵ voor de nominale groei en de inflatie, een reële groei van de Arubaanse economie.

landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2025, kenmerk RvA 54-25.

⁸ MvT, p. 10.

⁹ MvT, p. 2.

¹⁰ Voorjaarsnota 2025, p. 8.

¹¹ Zie <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2025/April>.

¹² CBA (2025) *Economic Outlook February 2025*, p. 3.

¹³ Zie noot 5.

¹⁴ Zie noot 5.

¹⁵ MvT, p. 2 en 3.

Aangezien dit onderdeel geen vragen of verdere opmerkingen bevatten, kunnen zij voor kennisgeving worden aangenomen.

1.6

Onder dit punt wordt opgemerkt dat in de LAft is onder meer bepaald dat a) overschotten bij de overige entiteiten van de collectieve sector ingezet dienen te worden voor schuldreductie, b) het schuldbegrip betrekking heeft op de gehele collectieve sector en niet alleen op de schuld van het Land en c) het bedrag aan totale personeelslasten van Aruba vanaf 31 december 2027 ten hoogste 10% van het bbp bedraagt. De Raad herhaalt zijn opmerking¹⁶ dat de door het Land gehanteerde regels van budgetdiscipline¹⁷ niet stroken met hetgeen in de LAft is bepaald, waardoor wetgeving en uitvoering niet op één lijn zitten.

Ook gaat de toelichting niet in op de stand van zaken in het proces van (technische) afstemming tussen het Land en de overige entiteiten van de collectieve sector.¹⁸ De Raad acht het van belang dat deze afstemming zo snel mogelijk wordt gerealiseerd teneinde wetgeving en praktijk met elkaar in overeenstemming te brengen. Geadviseerd wordt om in de toelichting in ieder geval nader in te gaan op de stand van zaken omtrent de (technische) afstemming met de overige entiteiten van de collectieve sector.

Ten aanzien van het inzetten van de overschotten bij de overige entiteiten van de collectieve sector kan opgemerkt worden dat het Land met AZV en SVb momenteel werken aan de totstandkoming van een wettelijke regeling waarbij de overschotten van de sociale zekerheidsfondsen bij het Land belegd kunnen worden in de vorm van termijndeposito's tegen preferentiële percentages. Dit staat ook wel bekend als schatkistbankieren. Daarbij wordt rekening gehouden met de wet- en regelgeving inzake de sociale fondsen aangezien het Land geen aanspraak kan maken op de overschotten bij deze fondsen. Het voordeel van schatkistbankieren voor de entiteiten is dat door fondsvorming de risico's van deze fondsen beheerst worden en een mogelijke toekomstige aanspraak op het Land voor een financiële bijdrage kan worden voorkomen. Voor het Land betekent dit een nieuwe financieringsbron met gunstige rentevoorzwaarden, die een mogelijke verlaging van de rentelasten kan opleveren. Voor de collectieve sector betekent dit dat de overschotten effectief ingezet kunnen

¹⁶ Zie het advies van de Raad op de ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening van 20 december 2023 (AB 2023 no. 68) tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2024, d.d. 29 mei 2024, kenmerk RvA 30-24, p. 2 en 3.

¹⁷ Voorjaarsnota 2025, p. 12.

¹⁸ Zie pagina 4 van het nader rapport behorende bij de ontwerp-Landsbegroting 2025, d.d. 28 augustus 2024, kenmerk SMR-W-512/2024.

worden ter verlaging via consolidatie van de totale schuldumfang. De ondergetekende verwacht via een nota van wijziging op het onderhavige ontwerp het overzicht van de collectieve sector worden aan te kunnen met de geconsolideerde schuldpositie binnen de collectieve sector. Opgemerkt dient daarbij te worden dat het hier gaat om de huidige samenstelling van de collectieve sector en dat de werkzaamheden aangaande de regeling voor termijndeposito's bij het Land nog gaande zijn.

Voor wat betreft de totale personeelslasten van Aruba wordt de Raad verwezen naar de onderstaande tabel.

Tabel Prognose personeelslasten 2025-2027:

	2025	2026	2027
Personeelslasten in enge zin	509 mln.	517 mln.	517 mln.
Personeelslasten in ruime zin	634 mln.	649 mln.	649 mln.
Bruto Binnenlands Product	7.302 mln.	7.429 mln.	8.020 mln.
Public Wage Bill	8,7%	8,7%	8,1%

Bron: De Departamento Recurso Humano en de Directie Financiën

2. Ontwerp-landsverordening

2.1 en 2.2

Ten aanzien van het ontwerp merkt de Raad allereerst op dat de Landsbegroting 2025 een financieringsoverschot van Afl. 78,3 miljoen voor het Land liet zien, hetgeen neerkwam op +1,1% van het bbp. Op basis van een aantal verschillende geoormerkte stortingen in verband met bepaalde projecten van het Landspakket en begrotingstechnische verschuivingen, is in het ontwerp een aantal begrotingsaanpassingen opgenomen, waarbij het financieringsoverschot gelijk blijft.¹⁹ Als gevolg van het bovenstaande zijn zowel aan de ontvangstenkant als aan de bestedingenkant mutaties doorgevoerd. Aan de middelenkant betreft dit een opwaartse aanpassing van Afl. 7,1 miljoen en ook aan de kostenkant wordt een opwaartse aanpassing voorgesteld van Afl. 7,1 miljoen. Het financieringsoverschot voor het dienstjaar 2025 blijft hierdoor Afl. 78,3 miljoen, hetgeen neerkomt op 1,1% van het bbp voor 2025. Op basis van de voorgestelde wijzigingen, die in de tabel 2 worden weergegeven, en de thans beschikbare prognosecijfers 2025 van de entiteiten behorende tot de

¹⁹ Considerans jo. MvT, p. 4 en 5.

collectieve sector, zal hieronder op een aantal van de aangebrachte mutaties nader worden ingegaan

Aangezien deze twee onderdelen verder geen vragen of verdere opmerkingen bevatten, kunnen zij voor kennisgeving worden aangenomen.

Ontvangsten

2.3

De Raad stelt onder dit punt dat in de Landsbegroting 2025 geen bedrag is opgenomen voor terugvordering van de gedurende de Covidperiode ten onrechte uitbetaalde loonsubsidie. Ook zijn in het onderhavige ontwerp hiervoor geen ontvangsten geraamd. Volgens het kwartaalbericht van de directeur van de SVb over het vierde kwartaal van 2024 bedraagt de per 31 december 2024 nog te vorderen loonsubsidie Afl. 32,1 miljoen.²⁰ De Raad adviseert om in de toelichting in te gaan op de stand van zaken met betrekking tot de openstaande bedragen inzake de terugvordering van de loonsubsidie.

Dienaangaande wordt opgemerkt dat de SVb het heeft over de periode van januari tot en met mei 2025 waarin Afl. 2,8 miljoen teruggevorderd werd aan loonsubsidie. De prognose voor de totale terugvorderingen in 2025 bedraagt Afl. 6 miljoen. Van het totaalbedrag dat de SVb heeft teruggevorderd, moet rekening worden gehouden met het nog te betalen bedrag aan loonsubsidie (per 31 december 2024 Afl. 4,4 miljoen). Dit bedrag kan nog fluctueren vanwege bezwaarschriften die nog in behandeling zijn. Gelet hierop wordt voorzichtigheidshalve (vooralsnog) geen bedrag aan terugvordering loonsubsidie geraamd in de Landsbegroting 2025.

2.4

Vervolgens constateert de Raad dat uit de gegevens van de CBA is op te maken dat het door de CBA behaalde resultaat in 2024 ongeveer Afl. 70,0 miljoen bedraagt.²¹ In de Landsbegroting 2025 is aan winstuitkering van de CBA een geraamd bedrag van Afl. 20,0

²⁰ Zie het bericht van de directeur van de SVb aan de minister van Toerisme en Volksgezondheid en de Raad van Toezicht & Advies over de vierde kwartaalcijfers van 2024, p. 29, vindplaats: <https://www.svbaruba.org/wp-content/uploads/2025/03/Kwartaalbericht-2024-kw-4.pdf>.

²¹ CBA (2025) *Monthly Tables January 2025*, table 6: Centrale Bank van Aruba: summary account.

miljoen opgenomen.²² Hierdoor vraagt de Raad zich af of het voor 2025 geraamde bedrag aan winstuitkering van de CBA niet naar boven bijgesteld dient te worden.

Ter zake kan ik opmerken dat uit voortgangsbewaking nadien is gebleken dat er inderdaad reden is voor bijstelling naar boven van het bedrag aan verwachte winstuitkering. Zodra dit bedrag nader kan worden geduid zal het in nota van wijziging bij het onderhavige ontwerp worden verwerkt.

Bestedingen

2.5

Onder dit punt wordt opgemerkt dat in het op 4 juni 2024 getekende bestuurlijk akkoord tussen Aruba en Nederland inzake houdbare overheidsfinanciën Aruba en Nederland hebben afgesproken dat er een nieuwe rijkswet komt, waarin onder meer begrotingsnormen worden opgenomen en het financieel toezicht wordt geregeld.²³ Hierbij is ook afgesproken dat als de rijkswet en de betrokken nationale regelgeving niet volgens planning tot stand komen, de rente op de Covidlening weer zal worden verhoogd van 5,1% naar 6,9% voor 2025 en verder. Aangezien het voorstel voor de beoogde rijkswet niet vóór 1 mei 2025 bij de Tweede Kamer aangeboden is en Nederland voornemens is de rente op de Covidlening te verhogen²⁴, vraagt de Raad zich af waarom deze rentelastenstijging niet in het ontwerp is meegenomen, maar verwerkt zal worden in een nota van wijziging (zie onderdeel 1.3). Geadviseerd wordt om deze wijziging alsnog in het ontwerp op te nemen.

Dienaangaande kan worden opgemerkt dat onderdeel van het bovengenoemde bestuurlijk akkoord met Nederland over de totstandkoming van een rijkswet houdbare overheidsfinanciën Aruba is dat per 1 mei 2025 een ontwerp van deze (consensus)rijkswet bij de Tweede Kamer moest zijn ingediend. Bij het opstellen van het ontwerp van de eerste suppletoire begroting over het dienstjaar 2025 lag dit proces nog op schema. Echter, door het langer duren dan eerder verwacht van het onderzoek naar de begrotingsnormering door het Internationaal Monetair Fonds en de verdere verwerking daarvan in de (consensus)rijkswet

²² Zie pagina 131 van de memorie van toelichting behorende bij de ontwerp-Landsbegroting 2025.

²³ Zie het nieuwsbericht 'Aruba en Nederland sluiten bestuurlijk akkoord over houdbare overheidsfinanciën' van 24 mei 2024 van de Rijksoverheid (https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/05/24/aruba-en-nederland-sluiten-bestuurlijk-akkoord-over-houdbare-overheidsfinancien#:~:text=Het%20bestuurlijk%20akkoord%20volgt%20op,rente%20van%206%2C9%25.)).

²⁴ Zie onder meer het artikel <https://antilliaansdagblad.com/nieuws-menu/aruba/31076-rente-aruba-omhoog-6-9#:~:text=Rente%20Aruba%20omhoog%3A%206%2C9%25>.

gericht op het bereiken en behouden van houdbare overheidsfinanciën van Aruba, is vertraging in het proces ontstaan. Daarnaast betekenden de voor de kwaliteit van de (consensus)rijkswet benodigde interne Nederlandse wetgevingstoetsen en de in het Nederlandse wetgevingsproces voorgeschreven consultatierondes dat de afgesproken doorlooptijd op gespannen voet kwam te staan met de deadline van 1 mei 2025. Het gevolg hiervan was dat ingaande 1 mei 2025 en conform het bestuurlijk akkoord, het rentepercentage op de liquiditeitssteunlening verhoogd zal worden van 5,1% naar 6,9. Dit resulteert in een verhoging van de rentelasten voor dit begrotingsjaar met Afl. 6,3 miljoen, die waarschijnlijk in de bovenvermelde nota van wijziging zal verwerkt.

Investerings

2.6

Vervolgens constateert de Raad dat volgens de toelichting het Land in principe over een bovenmatig surplus beschikt ter waarde van +1,6% van het bbp (circa Afl. 116 miljoen), dat eventueel ingezet kan worden om de mogelijke nadelige financiële gevolgen van de handelsoorlog als gevolg van het huidige handelsbeleid van de Verenigde Staten op de Arubaanse economie op te vangen.²⁵ Daarnaast wordt in de Voorjaarsnota 2025 gesteld dat het Land eventueel nog niet ingezette investeringsmiddelen kan heralloceren ter bestrijding van tegenslagen voor de Arubaanse economie voortvloeiend uit deze handelsoorlog.²⁶

Hoewel de Raad de onzekerheid met betrekking tot de gevolgen voor de Arubaanse economie en de overheidsfinanciën begrijpt, acht hij het niet juist om op deze wijze met begrote investeringsmiddelen om te gaan. Eerder heeft de Raad al aangegeven dat zonder het alloceren van investeringsmiddelen aan concrete investeringen op basis van een uitgewerkt investeringsplan, de post Investerings het karakter krijgt van een stelpost.²⁷ De Raad herhaalt dan ook zijn advies om de post Investerings pas in de begroting op te nemen wanneer daar concrete investeringsvoornemens tegenover staan.

Dienaangaande wijs ik erop dat de investeringsagenda van het kabinet AVP-FUTURO zoals opgenomen in het regeerprogramma 2025-2028 de concrete investeringsvoornemens bevat die zich richten op onder meer:

²⁵ MvT, p. 1.

²⁶ Voorjaarsnota 2025, p. 3.

²⁷ Zie het advies van de Raad op het amendement op de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2025, d.d. 20 maart 2025, kenmerk RvA 54-25, p. 5.

- Het renoveren en onderhouden van schoolgebouwen;
- Het revitaliseren van het centrum van Oranjestad met woonruimte en zones voor sociale activiteiten;
- Het stimuleren van economische ontwikkeling, huisvesting en het sociale leven in San Nicolas en omliggende wijken;
- Het onderzoeken van de mogelijkheid om een fastferry-terminal en kade in San Nicolas te bouwen;
- De ontwikkeling van het terrein van de RDA;
- De overgang van fossiele naar hernieuwbare energie om de energiekosten te verlagen en het milieu te verbeteren;
- Het heractiveren van het zonnepaneelproject voor alle scholen, te beginnen met de openbare scholen, met als doel het stroomverbruik te verminderen en de energiekosten voor scholen structureel te verlagen;
- Het verfraaien van wijken in alle districten met betaalbare woningen en groene zones voor recreatie, sportbeoefening en sociale activiteiten;
- De bouw van duurzame sociale woningen;
- De ontwikkeling van duurzame huisvestingsprojecten voor ouderen;
- De aanleg van een Agri Innovation Park en het stimuleren van lokale groente- en fruit-productie met moderne tuinbouwtechnologie;
- Het stimuleren van de ontwikkeling van de creatieve industrie;
- Het bevorderen van de ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen, zodat burgers meer kunnen deelnemen aan de Arubaanse economie;
- Het stimuleren van de ontwikkeling van de digitale technologie-industrie, automatisering, financiële technologie en aanverwante sectoren;
- Het onderhoud van infrastructuur, overheidsgebouwen, panden in de centra van Oranjestad en San Nicolas, toeristische attracties en installaties van nutsbedrijven.

Thans is er sprake van een overgangsfase waarin de uitvoering van het regeerprogramma van het kabinet prioriteit heeft. Er is daarbij voor gekozen om tijdig de Voorjaarsnota met bijbehorende eerste suppletoire begroting over het dienstjaar 2025 uit te brengen, terwijl ondertussen gewerkt wordt aan de concretisering van de investeringsvoornemens uit het regeerprogramma. Naar analogie van het toepassen van het meevallersbeleid, zal in de Najaarsnota en de daarbij behorende tweede suppletoire begroting over het dienstjaar 2025

concrete invulling gegeven worden aan de geormerkte begrotingsmiddelen ter waarde van (naar verwachting) Afl. 30 miljoen.

Collectieve sector

2.7

De Raad merkt op dat uit de door de Raad ontvangen meest recente cijfers van de AZV – de prognose van maart 2025 - blijkt dat de AZV voor het dienstjaar 2025 een toename verwacht in het operationeel resultaat ten opzichte van de raming opgenomen in de Landsbegroting 2025. Het verwachte operationele resultaat voor 2025 bedraagt Afl. 71,4 miljoen in plaats van Afl. 67,3 miljoen. Geadviseerd wordt om het resultaat voor de AZV aan te passen.

Daarnaast vraagt de Raad zich af of de in het ontwerp gepresenteerde cijfers van de overige entiteiten die thans tot de collectieve sector worden gerekend wel gebaseerd zijn op de meest recente prognoses. De Raad adviseert dan ook om de in het ontwerp gepresenteerde cijfers na te gaan en daar waar nodig het ontwerp en de daarin opgenomen meerjarige prognoses aan te passen.

Ten aanzien hiervan zij opgemerkt dat de overige entiteiten van de collectieve sector op periodieke wijze worden verzocht om hun (meerjarige) prognoses te actualiseren. Inmiddels is het Land door het Uitvoeringsorgaan AZV geïnformeerd dat hij een resultaat van Afl. 71,4 miljoen verwacht in plaats van Afl. 67,3 miljoen voor het jaar 2025.

3. Redactioneel

Voorstellen tot redactionele verbeteringen zijn in de marge van de toelichting aangegeven, en zijn geheel overgenomen.

4. Conclusie en eindadvies

Als gevolg van de voorgestelde aanpassingen, verandert het financieringsoverschot van het Land niet en blijft Afl. 78,3 miljoen ten opzichte van de vastgestelde Landsbegroting 2025. Het financieringsoverschot, uitgedrukt in procenten van het bbp, blijft 1,1%. Ook voor de collectieve sector verandert het financieringssaldo niet. Het financieringsoverschot van de collectieve sector blijft Afl. 192,4 miljoen, hetgeen neerkomt op 2,6% van het bbp. Hiermee wordt in 2025 ruim voldaan aan de in de LAf bepaalde norm voor het financieringssaldo van de collectieve sector van +1,0% van het bbp.

Met betrekking tot enkele andere bepalingen uit de LAft – zoals de schulddefinitie, de inzet van overschotten bij de collectieve sector voor schuldreductie en de personeelslastennorm – ontbreekt het inzicht in hoeverre hieraan voldaan wordt. Ook is niet duidelijk wat de stand van zaken is met betrekking tot de (technische) afstemming van de verschillende entiteiten van de collectieve sector om aan deze bepalingen uit de LAft te voldoen.

Ten aanzien hiervan kan worden opgemerkt dat het kabinet het financieringsoverschot van Afl. 78,3 miljoen handhaaft zoals opgenomen in de Landsbegroting 2025, hetgeen overeenkomt met 1,1% van het bbp. Ook binnen de collectieve sector blijft het financieringssaldo onveranderd met een overschot van Afl. 192,4 miljoen (2,6% van het bbp), waarmee ruimschoots wordt voldaan aan de in de LAft vastgelegde norm van +1,0% van het bbp.

Ik veroorloof mij derhalve u het ontwerp en de daarbij behorende gewijzigde memorie van toelichting wederom te doen toekomen en u in overweging te geven het ontwerp aan de Staten ter goedkeuring aan te bieden.

De minister van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidsorganisatie,
Infrastructuur en Ruimtelijk Ordening,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke at the end.